

УДК 334.027

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-89-9>Скляр Є. В.
Фень К. С.
Карпак А. О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СТРАТЕГІЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено вплив ефективної системи регулювання прибутком на стійке функціонування та розвиток підприємницької діяльності. Розкрито науковий зміст і економічну сутність прибутку підприємства. Спостерігаються критерії, що впливають на розміри прибутку підприємства, та формуються зобов'язання управління прибутком. Задано складові компоненти, функції та фактори системи управління прибутком підприємства. Рішучу роль у непохитному розквіті та функціонуванні будь-якого підприємства відіграє його прибутковість. Прибуток є провідною метою будь-якої діяльності та головним орієнтиром оцінювання успішної діяльності, а також важливим оборонним механізмом підприємства від небезпеки банкрутства. В умовах активної конкуренції задіяння ефективного управління прибутком є основною складовою частиною процесу діяльності підприємства, адже він є найціннішим результатом. Для здобуття позитивної планки прибутковості підприємства потрібна побудова ефективної системи управління прибутком, тому виникає необхідність виявлення всіх властивостей системи управління прибутком як потреби ефективного функціонування підприємства.

Ключові слова: прибуток, підприємство, управління, стратегія, ефективність, система.

Постановка проблеми. Прибуток підприємства є наріжним каменем сучасної економіки, походженням власних фінансових можливостей, обов'язкових для підтримки фінансово-господарської діяльності. Їх брак спонукає до реалізації запозичень, що, зрештою, в разі неадекватної боргової політики може призвести до фінансової кризи й банкрутства. Збільшення прибутку підприємств певною мірою впливає на терміни економічного розвитку держави, окремих регіонів, примноження суспільного багатства й зростання життєвого рівня населення. Отже, дилема грамотного і ефективного управління прибутком підприємств є актуальним питанням для економіки держави в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування, ефективного використання та управління прибутком відображені у великій кількості робіт зарубіжних та вітчизняних учених, таких як Г. Азгальдов, Л. Бадалов, І. Балабанов, І. Бланк, М. Білик, Є. Брігхем, Дж. Ван Хорн, В. Геєць, Дж. Джуран, А. Дайле, П. Друкер, Б. Данилишин, С. Дорогунцов, П. Єгоров, М. Ерхардт, І. Кац, А. Ковальов, Г. Крамаренко, Л. Костирко, Л. Куц, М. Коробов, Ю. Лисенко, Л. Лігоненко, Н. Пігуль, А. Поддєрьогін, С. Підкопчивий, В. Стасюк, А. Садеков, О. Стоянов, А. Мазаракі, А. Маршалов, М. Мельников, Л. Омелянович, Н. Ушаков, Н. Чумаченко, А. Шеремет.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте не до кінця вивчені аспекти, які потребують практичного обґрунтування та спеціальних наукових досліджень.

Мета статті. Головною метою роботи є розроблення та вдосконалення стратегії ефективної системи управління прибутком підприємства.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан економіки характеризується кризовими явищами, їх наслідками та досить суттєвим впливом неочікуваних чинників. Це змушує підприємства вдосконалювати напрями з пошуку ефективного розвитку. Одним із таких шляхів є розроблення та впровадження стратегії ефективної системи управління прибутком підприємства.

В сучасних реаліях прибуток виконує значну кількість ролей. Так, він є основною ціллю підприємницької діяльності; фундаментом економічного розвитку країни; орієнтиром ефективності фактичної виробничої діяльності; головним внутрішнім стержнем ресурсів, що забезпечують розвиток підприємств; найважливішим стержнем зростання ринкової вартості підприємства; головним стержнем задоволення соціальних потреб суспільства; основним захисним механізмом від загрози банкрутства підприємства тощо.

У зв'язку з цим зароджується гостра необхідність поглиблення наукових знань щодо проблемних аспектів формування й зміцнення стратегії ефективності системи управління прибутком підприємства. Попри позитивну динаміку господарських результатів протягом останнього часу, для більшого сегменту підприємств специфічним є низький ступінь ефективності їх зародження. Така ситуація зумовлена значним дисонанням господарського механізму підприємств в умовах ринкової економіки. Причин цього існує безліч.

Для одних організацій ними є несучасний етап торгово-технологічного розвитку; дефіцит зв'язку між величинами та депозитарієм матеріально-технічного оснащення й діапазоном та будовою попиту; асортимент і якість товарів, що не задовольняють запити покупців.

Для інших ними є невідповідність витрат роздрібним цінам, витрата обсягам реалізації товарів тощо. При цьому майже всі національні підприємства називають проблеми низької якості функціонування підсистем управління, які істотно відстають щодо організації та технології управління від передових закордонних підприємств, що все більше освоюють споживчий ринок України.

Прибуток – це той компонент винагороди, що зберігається після відшкодування всіх витрат на виробничу, комерційну, фінансову та інвестиційну активність підприємства, а також є засобом відтворення й основним стимулом виконання такої діяльності для засновників підприємств у поточному і перспективному етапі, а також головною характеристикою ефективності цієї діяльності.

В умовах активного розвитку ринкової економіки посада й призначення прибутку у господарському процесі безперервно підвищуються. Саме він є основним стимулятором ведення господарської діяльності підприємства і слугує інтересам усіх суб'єктів господарювання, дотичних до цієї діяльності, а саме підприємців, персоналу підприємства та держави.

Дохід слугує не тільки стимулом господарської діяльності підприємства, але й головним джерелом розвитку їхньої діяльності. Отже, всеосяжної значущості набуває необхідність побудови рекомендацій щодо покращення ефективності створення, розподілу прибутку та його примноження. Гарантування ефективного управління прибутком підприємства зумовлює існування спектру таких вимог до цього процесу:

- поєднання із загальною композицією управління підприємством (у якій би сфері діяльності підприємства не приймалось управлінське рішення, воно прямо або опосередковано впливає на прибуток, оскільки управління прибутком пов'язано з виробничим регулюванням персоналу, інвестиційним регулюванням, фінансовим регулюванням та іншими видами регулювання);

- комплексний пульс формування управлінських рішень (управління прибутком має досліджуватись як комплексна оцінка дій, забезпечуючи розроблення взаємозалежних управлінських оцінок, кожна з яких здійснює свій внесок у результативність утворення й задіяння прибутку на підприємстві);

- висока енергійність управління (система управління прибутком повинна мати високу енергійність, що зважає на зміну умов зовнішніх елементів, ресурсної сили, форм організації та управління виробництвом, фінансового стану та інших параметрів роботи підприємства);

- багатоваріантність критеріїв щодо розроблення індивідуальних управлінських рішень (реалізація цього компонента допускає, що фундамент кожного управлінського арбітражу у сфері створення, розподілу й

здіяння прибутку повинна зважати на альтернативні можливості дій, вибір яких повинен бути застосований на системі критеріїв, що виокремлюють політику управління прибутком підприємства);

- адаптування на стратегічні наміри розвитку підприємства (якими б міражними не здавалися ті чи інші проекти управлінських рішень у поточному терміні, вони повинні бути вдосконалені, якщо вони вступають у суперечність із цілями (основною метою діяльності) підприємства).

Священна роль прибутку у розцвітанні підприємства й забезпеченні інтересів його власників визначає необхідність розроблення ефективної політики управління прибутком та виявлення шляхів його максимізації.

Прибуток підприємства є ґрунтовною фінансовою категорією, яка відображає позитивний фінансовий наслідок господарської діяльності, представляє ефективність виробництва і вказує на обсяг та якість виробленої продукції, стан продуктивності праці та рівень собівартості.

Цілі управління прибутком підприємства визначаються з огляду на організаційні особливості та базові характеристики моделі управління прибутком підприємства як складової частини управлінського обліку (рис. 1).

Організація управління прибутком є складовою частиною загальної композиції управління підприємством. Ефективність будь-якої управлінської організації значною мірою залежить від достовірної, повної та своєчасної інформаційної підтримки.

Примноження грошових потоків суб'єкта господарювання можливе за рахунок збільшення ринків збуту та освоєння виробництва невживаних видів продукції, що матимуть підвищений попит у споживачів. При цьому збільшення виторгу від реалізації за рахунок підвищення ціни можливе лише у другому епізоді.

Водночас важливим є зменшення витрат виробництва, збуту, адміністративних видатків і здобуття вищого рівня економії, що можливе за рахунок упровадження прогресивної техніки й технології, досі не бачених форм організації праці та управління, ефективного стимулювання працівників тощо.

Аналогічно створення та реалізація адекватної податкової політики сприяють зменшенню податкового тиску, зниженню обсягу обов'язкових платежів, отже, збільшенню фінансових джерел, що залишаються у розпорядженні суб'єкта господарювання та можуть бути задіяні для його подальшого розвитку.

Основною умовою ефективною організації системи управління прибутком є дотримання таких регулятивних законів.

- 1) Закон об'єктивної необхідності. Питання про необхідність системи управління прибутком безпосередньо пов'язано з існуванням підприємства, його діяльністю, яка орієнтована на прибуток.

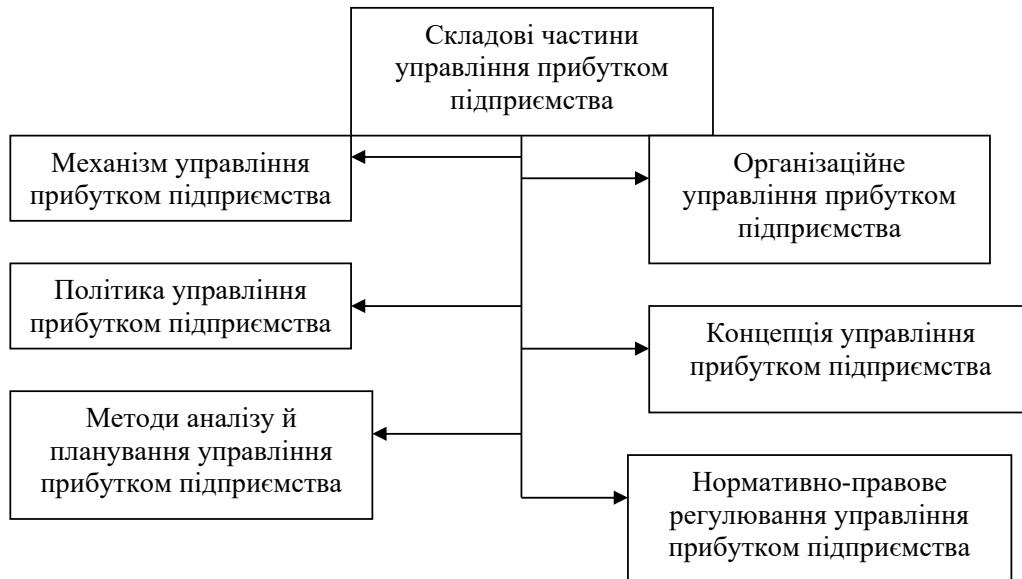

Рис. 1. Основні складові частини управління прибутком підприємства

Джерело: розроблене авторами

2) Закон безперервності. Діяльність торгових підприємств має безперервний торговий процес, тому система управління результатами цієї діяльності повинна функціонувати постійно.

3) Закон системності. Кожне управлінське рішення в галузі формування прибутку прямо або опосередкований впливає на її рівень. При цьому треба враховувати їх взаємозв'язок, оскільки цей вплив може мати різноспрямований характер.

4) Закон інтеграції. Він передбачає узгодженість цілей системи управління прибутком і стратегічних цілей розвитку підприємства. Неузгодженість короткострокових і довгострокових цілей виникає через розрив у часі їх реалізації і проявляється у втраті потенціалу підприємства, який забезпечує не тільки життєдіяльність підприємства, але й можливості його розвитку. Крім того, прибуток являє собою результат фінансово-господарської діяльності підприємства, отже, процес управління нею зачіпає всі аспекти її діяльності, що визначає необхідність інтеграції системи управління прибутком у загальну організаційну систему управління підприємством.

5) Закон системності. Розроблення управлінського рішення має бути спрямоване на досягнення найефективнішого економічного ефекту за наявних ресурсних обмежень. Однак вибір оптимальних управлінських рішень приймається в умовах багатоваріантності і самостійно підприємством на основі критерія оптимальності.

6) Закон відповідальності. Побудова системи управління прибутком відповідно до організаційної структури дасть змогу зв'язати діяльність кожного підприємства поділу з відповідальністю конкретних суб'єктів управління та оцінити внесок кожного підрозділу в загальні результати діяльності підприємства.

7) Закон інформаційної забезпеченості. Якість будь-якого управлінського рішення, в тому числі в галузі управління прибутком, визначається поінформованістю суб'єкта управління як про зовнішнє, так і про внутрішнє середовище підприємства, тому ефективність кожної управляючої системи значною мірою залежить від якості задіяної нею інформаційної бази.

Ефективна організація управління прибутком має сприяти таким факторам:

- максимізація обсягів отриманих фінансових результатів, що відповідає ресурсному потенціалу суб'єкта господарювання та ринковій кон'юнктурі;

- встановлення оптимальної пропорційності між плановим обсягом прибутку та допустимим рівнем ризику;

- отримання фінансових результатів високої якості за окремими джерелами їх формування (стабільність темпів зростання, структури, дотримання оптимальних пропорцій розподілу й використання);

- виплата достатнього рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємницьких структур;

- формування необхідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань стратегічного розвитку та збільшення продуктивності праці за умови участі персоналу у розподілі чистих фінансових результатів.

Висновки і пропозиції. Прибуток є однією з найважливіших економічних категорій, на яку впливають фактори, що відбуваються в навколишньому середовищі, у сферах виробництва й розподілу суспільного продукту та національного доходу. Лише за умови врахування усіх цих факторів і процесів можливе вжиття дієвих заходів щодо збільшення прибутку.

Під час формування стратегії управління прибутком важливо використовувати системний підхід, оскільки він враховує тактичні та стратегічні аспекти управління, які спрямовані на максимізацію кінцевого результату в короткостроковому та довгостроковому періодах. Для забезпечення ефективного управління прибутковістю

необхідно своєчасно впроваджувати систему завдань використання прибутку та встановити оптимальні обмеження за рівнем його споживання й капіталізації в процесі розвитку стратегічних ресурсів чи їхніх окремих компонентів, що забезпечить нову парадигму розвитку підприємства у сфері товарного обігу.

Список використаних джерел:

1. Боднар Н. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : А.С.К., 2004. 400 с.
2. Бланк І. Управління прибутком. Київ : Ника-Центр. 2002. 544 с.
3. Фень К. Пріоритетні напрями зміцнення економічної безпеки підприємств харчової промисловості. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Вип. 1. С. 25–30.
4. Fen K., Skljär Ye., Matyskevic Y., Simanaviciene Z., Belova I., Blockchain impact on economic security. *Independent journal of management & production (IJM&P)*. V. 12, no. 3. Special Edition ISE, S&P. May 2021. P. 19–40.
5. Скляр Є. Взаємозв'язок дебіторської та кредиторської заборгованості контексті фінансової безпеки підприємств харчової промисловості. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство*. 2019. № 2. С. 126–132.
6. Скляр Є., Прядко В. Парадигма продовольчої безпеки в контексті інтеграції України до ЄС. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2012. Вип. IV (48) : Економічні науки. С. 97–107.
7. Fen K., Skljär Ye., Chykurkova A., Sokrovolska N., Nakonechna K. Priority areas of strengthening the economic security of the food industry. *Independent Journal of Management & Production*. 2020. № 11 (9). P. 2435–2469.

References:

1. Bodnar N. (2004) *Ekonomika pidpryjemstva : navch. posibn. K. : A.S.K.. 400 p.*
2. Blank I. (2002) *Profit management. K.: Nyka -Centr. 544 p.*
3. Fen K. (2018) *Priorytetni naprjamy zmichennja ekonomichnoji bezpeky pidpryjemstv kharchovoji promyslovosti. Naukovyj visnyk Mukachevsjkogho derzhavnogho universytetu, vol. 1, pp. 25–30.*
4. Fen K., Skljär Ye., Matyskevic Y., Simanaviciene Z., Belova I. (2021) *Blockchain impact on economic security. Independent journal of management & production (IJM&P), vol. 12, no. 3. Special Edition ISE, S&P. May 2021. P. 19–40.*
5. Skljär Ye.V. (2019) *Vzajemovz'jazok debitorskoji ta kredytorskoji zaborghovanosti konteksti finansovoji bezpeky pidpryjemstv kharchovoji promyslovosti. Derzhava ta reghiony. Serija. Ekonomika ta pidpryjemstvo, no. 2, pp. 126–132.*
6. Skljär Ye.V., Prjadko V.V. (2012) *Paradyghma prodovoljchoji bezpeky v konteksti integhraciji Ukrajinny do JeS. Visnyk Cherniveckjogho torghoveljno-ekonomichnogho instytutu, vol. IV (48). Ekonomichni nauky. P. 97–107.*
7. Fen K., Skljär Ye., Chykurkova A., Sokrovolska N., Nakonechna K. (2020) *Priority areas of strengthening the economic security of the food industry. Independent Journal of Management & Production, no. 11 (9), pp. 2435–2469.*

Скляр Є. В.

Фень К. С.

Карп'як А. А.

Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича

СТРАТЕГИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В статье исследовано влияние эффективной системы регулирования прибылью на стойкое функционирование и развитие предпринимательской деятельности. Раскрыты научное содержание и экономическая суть прибыли предприятия. Наблюдаются критерии, влияющие на размеры прибыли предприятия, и формируются обязательства управления прибылью. Заданы составляющие компоненты, функции и факторы системы управления прибылью предприятия. Решающую роль в устойчивом развитии и функционировании любого предприятия играет его прибыльность. Прибыль является ведущей целью любой деятельности и главным ориентиром оценивания успешной деятельности, а также важным защитным механизмом предприятия от угрозы банкротства. В условиях активной конкуренции обеспечение эффективного управления прибылью является основной составляющей процесса деятельности предприятия, ведь она является самым ценным результатом. Для получения положительной планки доходности предприятия нужно построение эффективной системы управления прибылью, поэтому возникает необходимость выявления всех свойств системы управления прибылью как необходимого функционального функционирования предприятия.

Ключевые слова: прибыль, предприятие, управление, стратегия, эффективность, система.

Skliar Yevheniia

Fen Kateryna

Karpyak Alina

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

STRATEGY OF AN EFFECTIVE PROFIT MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISE

Summary

The influence of an effective profit management system on the stable functioning and development of the enterprise is investigated. The scientific content and economic essence of the enterprise profit are revealed. The factors influencing the size of the enterprise's profit are revealed and the task of profit management is formulated. The constituent elements, tasks and principles of the enterprise profit management system are presented. Its profitability plays a crucial role in the sustainable development and operation of any enterprise. Profit is the main purpose of entrepreneurial activity and the main criterion for assessing the effectiveness of activities, and is the main protective mechanism of the enterprise against the threat of bankruptcy. In conditions of high competition, ensuring effective profit management is an important part of the enterprise, because it is the most desirable result. To obtain a positive dynamics of profitability of the enterprise requires the construction of an effective profit management system. Thus, there is a problem of identifying all the benefits of profit management system as a basis for effective operation of the enterprise. Enterprises of all forms of ownership aim to organize their activities so that their work is characterized by increased profitability and increased profits. The article considers the issue of enterprise profit management. It is shown that profit is an important monetary value of production and financial activities of the enterprise, which demonstrates the efficiency of the enterprise. It is one of the main indicators of activity and development of the enterprise, improvement of material base of the enterprise and its production. Profit also characterizes the return on investment in the enterprise and the rational use of its property. Shows the role of enterprise profit in a market economy. Proved apart from the main goal profit also creates the basis for the economic development of the state as a whole is a criterion for the effectiveness of a specific production (operating) activity, the main internal source of formation of financial resources of the enterprise, and also the main source growth of the market value of the enterprise. It is concluded that the main purpose of profit management is to ensure the optimization of its formation, distribution and use, both in the current and in the long run.

Keywords: profit, enterprise, management, strategy, efficiency, system.